

Accenten & Tendensen

Ontwikkelingen op het gebied van integratie, discriminatie, vrouw/man-emancipatie en lhbt-emancipatie in Rotterdam

September 2016

Introductie

In Accenten & Tendensen bespreken we de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van integratie, discriminatie, vrouw/man-emancipatie en lhbt-emancipatie in Rotterdam. We laten in vogelvlucht een aantal gebeurtenissen en politieke discussies uit de eerste helft van 2016 passeren die laten zien hoe er in Rotterdam gesproken wordt over deze vier thema's en die het beeld van wat er speelt beïnvloeden.

Accenten & Tendensen Rotterdam is een uitgave van IDEM Rotterdam en verschijnt halfjaarlijks. Dit is de eerste editie van deze publicatiereeks.

In deze editie worden de volgende onderwerpen besproken:

- Godsdienstdiscriminatie
- Rechts-extremisme
- Radicalisering
- Vluchtelingen in de stad
- Racisme
- Lhbt-emancipatie
- Vrouw/man-emancipatie
- Wonen in de stad
- Financiële scheidslijnen verdelen de stad
- Sport en discriminatie
- Resultaten Omnibusenquête en politie-eenheid Rotterdam 2015
- Vooruitblik

Godsdienstdiscriminatie

Islamofobie steeds meer in zicht

Godsdienstdiscriminatie neemt in 2015 opnieuw toe in Rotterdam, blijkt uit meldingen bij [RADAR](#), registraties van de [politie-eenheid Rotterdam](#) en resultaten van de [Omnibusenquête 2015](#). De meldingen betreffen bijna uitsluitend moslim-discriminatie. Ook op landelijk niveau verschijnen nieuwe rapporten die islamofobie in Nederland inzichtelijk maken, bijvoorbeeld over [agressie tegen moskeeën](#) en discriminatie en geweld [tegen Nederlandse moslimvrouwen](#).

Islamofobie is dus niet enkel een 'Rotterdams probleem'. Wel valt op dat 15 procent van de meldingen die het initiatief Meld Islamofobie! in 2015 ontvangt uit Rotterdam komt. Dit blijkt uit het in april 2016 gepubliceerde [jaarrapport over 2015](#). De Maasstad staat daarmee op de eerste plaats van alle steden waar gemelde incidenten plaatsvinden. Het feit dat discriminatie, uitsluiting, pesten en geweld tegen moslims veel voorkomt in Rotterdam, wordt nog maar eens bevestigd met de publicatie van SPIOR's onderzoek '[Islamofobie in Zicht](#)' afgelopen mei. In samenwerking met RADAR registreert SPIOR in totaal 174 gevalideerde meldingen van moslimdiscriminatie in 2015 en het eerste kwartaal van 2016. Van de slachtoffers is 72 procent vrouw en het merendeel is zichtbaar moslim vanwege het dragen van islamitische kledij, zoals een hoofddoek.

Deze onderzoeksresultaten komen overeen met signalen die IDEM Rotterdam ontvangt via haar netwerk in de stad. Zo zijn er voorvallen bekend waarbij moslimvrouwen in Rotterdamse supermarkten te horen krijgen dat ze 'moeten opdonderen', buurtkinderen niet langer met elkaar willen spelen en beledigende opmerkingen maken naar elkaar

en moslimgezinnen zich in de gaten gehouden voelen door argwanende burens. Spanningen tussen buurtbewoners zouden vooral na de aanslagen in Parijs en Brussel merkbaar zijn toegenomen.

De verschillende onderzoeken blijven ook door de politiek niet onopgemerkt. In juni stelt de PvdA vragen over de omvang van moslimdiscriminatie en het aandeel vrouwen onder de slachtoffers in Rotterdam. De burgemeester verwijst naar RADAR en IDEM Rotterdam als organisaties die kennis hebben van signalen uit de stad en naar SPIOR en Dona Daria, het Rotterdamse kenniscentrum emancipatie, als organisaties die met moslimvrouwen in contact staan. De daarop volgende maand komen NIDA Rotterdam, SP en GroenLinks met een motie waarin zij het college vragen om een integrale, meer specifieke en structurele aanpak van islamofobie en moslimdiscriminatie in Rotterdam. De motie integrale aanpak islamofobie en moslimdiscriminatie wordt door de gemeenteraad verworpen.

Discriminatie christenen en antisemitisme

Niet alleen moslims ondervinden discriminatie op grond van godsdienst. Uit het netwerk en in wijkbijeenvakkomsten hoort IDEM Rotterdam dat sommige christenen in de stad ervaren dat de algemene sociale acceptatie voor zichtbare geloofsuitingen, zoals het dragen van kruisjes, vermindert. Ook bepaalde levenskeuzes kunnen volgens hen op steeds minder begrip rekenen, zoals traditionele man-vrouwrolpatronen binnen het gezin. Discriminatie van christenen wordt echter nauwelijks gemeld.

In de eerste helft van 2016 ontvangt RADAR drie meldingen van godsdienstdiscriminatie dat te maken heeft met discriminatie van Joden op grond van hun geloof. In totaal

ontvangt RADAR in deze periode 9 meldingen, waarvan de overige zes moslimdiscriminatie betreffen. In 2015 ontvangt RADAR in totaal 7 meldingen van antisemitisme. Antisemitisme in leuzen van voetbalkoren komt nog geregeld voor. Hier gaan we nader op in bij het onderdeel 'sport en discriminatie'.

Rechts-extremisme

Dreigbrieven geadresseerd aan moskeeën

In de eerste helft van 2016 wordt de stad opgeschrikt door een aantal gewelddadige en bedreigende gebeurtenissen. Moslims en mensen met een migratieachtergrond moeten het hierbij ontgelden. In februari ontvangen verschillende moskeeën in Nederland dreigbrieven, waaronder drie moskeeën in Rotterdam. Het gaat om onder andere de Othman moskee in Crooswijk en de Essalam moskee in Feijenoord. In de brieven staan afbeeldingen van hakenkruizen en de adelaar van nazi-Duitsland die verwijzen naar de gewelddadige Jodenvervolging tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ook wordt er bedreigd met 'hoog bezoek' en worden moslims 'varkens' genoemd.

Turks cultureel centrum beklad

Een paar maanden later, in mei, wordt de ruit van een islamitische slagerij in Kralingen ingegooid met varkenskoppen. Voor de deur van de winkel zijn varkenskoppen en varkenspoten neergelegd. In dezelfde maand wordt een voormalig wijkcentrum in Hoogvliet beklad met de tekst 'geen moskee'. Binnenkort neemt een Turkse culturele vereniging haar intrek in het pand. Eind juli wordt hetzelfde gebouw opnieuw beklad, dit keer met de tekst 'Fuck Islam' en 'Fuck Mohammed'. Eerder waren de deuren met hondenoep ingesmeerd. Deze berichten in de media komen overeen met signalen die IDEM Rotterdam via het netwerk ontvangt

over bedreigingen en aanvallen van islamitische instellingen, zoals het (herhaaldelijk) ingooien van ruiten van islamitische instellingen of het bekogelen met eieren van deze gebouwen.

Beveiliging van islamitische gebouwen

Naar aanleiding van de dreigbrieven aan het adres van moskeeën in februari, roept de Raad van Moskeeën Nederland de politiek op om meer aandacht te besteden aan de beveiliging van islamitische instellingen. Acht van de tien fracties in de Rotterdamse gemeenteraad (behalve de VVD en Leefbaar Rotterdam) dringen er bij het stadsbestuur op aan om passende maatregelen te treffen. In het daaropvolgende debat in de actualiteitenraad licht burgemeester Aboutaleb toe dat het college van B en W de dreiging serieus neemt en veiligheidsmaatregelen bespreekt met de relevante instanties, zoals de AIVD, NCTV en het Rotterdamse politiekorps. In het openbaar wil de burgemeester verder niet ingaan op de details van de beveiliging die is geregeld. Via haar netwerk komt IDEM Rotterdam ter ore dat sommige Rotterdamse moslims de indruk hebben dat er met twee maten gemeten wordt bij de beveiliging van islamitische instellingen en andere bedreigde religieuze instellingen in de stad, zoals Joodse gebedshuizen.

Radicalisering

Onrust in Spangen na arrestatie terreurverdachten

Eind maart wordt Spangen opgeschrikt door de arrestatie van terreurverdachten op verzoek van de Franse autoriteiten. Deze arrestaties, en ook de recente aanslagen in Parijs en Brussel, dragen bij aan de toenemende angst en zorgen over radicalisering in verschillende Rotterdamse

gebieden, waaronder in Delfshaven. Uit wijkbijeenkomsten, debatten en individuele gesprekken blijkt dat deze zorgen de verhoudingen tussen verschillende bewoners verder op scherp zetten. Een debat van de gemeenteraad over de arrestaties escaleert en leidt ertoe dat de voorzitter van dit debat, Peggy Wijntuin, haar functie als plaatsvervangend raadsvoorzitter neerlegt.

Radicalisering prioriteit voor stadsbestuur

In april stuurt de burgemeester de eerste [jaarrapportage radicalisering](#) naar de gemeenteraad. Hierin staat dat het Meld- en Adviespunt Radicalisering (MAR) 36 nieuwe meldingen over radicalisering ontvangt 2015 en in totaal 62 meldingen in behandeling had. Na onderzoek naar deze meldingen spreekt het MAR over 12 Rotterdammers tussen de 18 en 35 jaar die mogelijk geradicaliseerd zijn, sympathie hebben geuit voor IS of naar Syrië zijn afgereisd. Het merendeel van deze 12 personen is man. De meesten hebben last van sociale of psychische problematiek in combinatie met problemen thuis. Daarnaast vermeldt het rapport dat meer dan 100 moeders een training hebben gekregen in het weerbaar opvoeden tegen radicalisering. Het aanpakken van radicalisering heeft een hoge prioriteit bij het college van B en W, zoals blijkt uit het programma '[Rotterdamse aanpak radicalisering 2015-2018](#)'. In politieke en publieke discussies wordt met radicalisering vooral gesproken over moslims.

Vragen over orthodox-islamitisch lesinstituut

Begin juli komt het nieuws naar buiten dat vastgoedorganisatie An Nour een schoolgebouw heeft gekocht in stadsgebied Feijenoord. De vastgoedorganisatie wordt in verband gebracht met de omstrede Eindhovense organisatie Waqf. Er zijn nu zorgen dat ook in Rotterdam een orthodox-islamitisch onderwijsinstituut wordt opgericht,

waar een vorm van salafisme gepredikt zou kunnen worden die zich niet verhoudt tot bepaalde liberale principes. Leefbaar Rotterdam en het CDA stellen na bekendmaking van dit nieuws de vraag aan de burgemeester of deze aankoop niet in strijd is met het Rotterdamse anti-radicaliseringsbeleid. Aboutaleb antwoordt dat de gemeente niet bevoegd is geloofsstromingen uit de stad te weren, maar dat de gemeente in gesprek is en blijft met de nieuwe eigenaren van het gebouw en toekomstige activiteiten die daar plaatsvinden nauwlettend in de gaten zal houden.

Vluchtelingen in de stad

Bouw AZC Beverwaard vertraagd

In 2015 zorgt de bekendmaking van de bouwplannen voor een nieuw asielzoekerscentrum (AZC) onrust en geweld in Beverwaard. Een afgelopen januari gepubliceerd [onderzoek](#) naar de houding en verwachtingen van bewoners van Beverwaard en IJsselmonde ten opzichte van het AZC laat zien dat twee derde van de geënquêteerde bewoners negatief staat tegenover het gemeentelijk besluit om het AZC in Beverwaard te bouwen. De respons was echter laag: 12,7 procent. De bouw loopt gedurende het jaar 2016 meerdere keren vertraging op, maar halverwege augustus wordt het eerste deel van het gebouw opgeleverd en arriveren de eerste 300 asielzoekers. In het najaar worden de resterende 300 personen gehuisvest. In mei vraagt D66 het college middels de motie 'Behoud statushouders voor Rotterdam' de mogelijkheden te onderzoeken om vluchtelingen die tijdens hun verblijf in het AZC Beverwaard een duidelijke binding met de stad hebben opgebouwd, na ontvangst van hun status voorrang te geven op huisvesting

voor statushouders in Rotterdam. De motie wordt door de gemeenteraad aangenomen.

Woonruimte voor statushouders

Naast opvang van vluchtelingen die nog in de asielprocedure zitten, heeft Rotterdam ook de opdracht om huisvesting te bieden aan vluchtelingen die een verblijfsstatus hebben gekregen, ook wel 'statushouders' genoemd. Maar Rotterdam loopt achter in het realiseren van woonruimte voor het door de landelijke overheid bepaalde aantal statushouders. Dit is een heikel punt binnen de Rotterdamse politiek en leidt zelfs tot vragen in de Tweede Kamer door de VVD. De motie 'Meer inzet voor huisvesting statushouders' van de Rotterdamse SP en GroenLinks om meer financiële middelen beschikbaar te stellen voor huisvesting van statushouders, wordt in juli door de gemeenteraad verworpen.

Terwijl de politiek over de huisvesting van statushouders debatteert, steekt Stichting Verre Bergen de handen uit de mouwen en organiseert particuliere opvang voor 200 Syrische gezinnen. De stichting biedt woonruimte en begeleidt de vluchtelingen intensief, zodat zij sneller zelfstandig kunnen leven in Nederland. Onderzoek zal uitwijzen of deze begeleiding vruchten afwerpt.

Aparte opvang en bescherming van lhbt-vluchtelingen

Eventuele aparte opvang van lhbt-vluchtelingen houdt ook in Rotterdam de gemoederen bezig. Begin 2016 wordt bekend dat tien vluchtelingen vanwege hun seksuele identiteit of genderexpressie pesterijen en geweld meemaken in de opvanglocatie voor asielzoekers in Alphen aan de Rijn. In het tv-programma College Tour zegt burgemeester Aboutaleb dat hij geen voorstander is van aparte opvang, omdat dit een verkeerd signaal zou afgeven. Dit leidt tot flink wat politieke en

publieke discussie tussen voor- en tegenstanders van aparte opvang. Ondertussen regelt Stichting Humanitas particuliere opvang voor deze groep vluchtelingen in Feijenoord. Uit netwerkgesprekken hoort IDEM Rotterdam verder dat er onder maatschappelijke organisaties ook zorgen leven om de situatie van ongedocumenteerde lhbt's in de stad. Voor deze groep is de stap om contact te zoeken met gevestigde lhbt-organisaties vaak te groot.

Racisme

Discriminatie op grond van huidskleur en 'ras' meest gemeld

In mei maakt RADAR de jaarcijfers discriminatie over 2015 bekend. Net als in veel voorgaande jaren is rassendiscriminatie ook in 2015 de meest gemelde vorm van discriminatie bij RADAR en de politie, blijkt uit het [Jaarrapport Discriminatie](#) over de politie-eenheid Rotterdam van RADAR. Rotterdammers kunnen door veel verschillende personen en in verschillende contexten gediscrimineerd worden, zoals tijdens het uitgaan door bezoekers of personeel, of op de arbeidsmarkt. Opvallend is dat de [Omnibusenquête](#) laat zien dat jongeren in de leeftijd 16-24 jaar veel minder discriminatie op grond van huidskleur ervaren door een sollicitatiecommissie in 2015 ten opzichte van 2014. Desondanks blijft discriminatie op de arbeidsmarkt een veelvoorkomend probleem, op grond van huidskleur maar ook op grond van geloof, geslacht, arbeidsbeperking vanwege chronische ziekte of handicap, seksuele oriëntatie en leeftijd. Daarom wordt in maart 2016 het Rotterdams Platform tegen Arbeidsdiscriminatie opgericht, met daarin

twaalf bedrijven en instellingen die deze vorm van discriminatie willen tegengaan.

In de Rotterdamse raad

De gemeenteraad debatteert in juni over discriminatie en racisme in Rotterdam. Raadslid Tanya Hoogwerf van Leefbaar Rotterdam noemt in dat debat het PvdA-raadslid Peggy Wijntuin tot twee maal toe 'mevrouw Simons'. Dit is een verwijzing naar Sylvana Simons, die op haar aansluiting bij de politieke partij Denk een hoop uitgesproken racistische reacties heeft gekregen. De gelijkschakeling van Peggy Wijntuin met Sylvana Simons, die beiden een Surinaams-Nederlandse achtergrond hebben, wordt door velen bekritiseerd als een racistische uitspraak.

Nederlands slavernijverleden in het onderwijs

Op 30 juni herdenkt Rotterdam het Nederlandse slavernijverleden. Burgemeester Aboutaleb zegt toe dat dit voortaan een officiële herdenking van de gemeente Rotterdam is. Tijdens de drukbezochte Keti Koti-lezing vertelt socioloog Melissa F. Weiner over haar onderzoek naar de manier waarop slavernij in het Nederlandse onderwijs wordt behandeld. Zij analyseerde ruim 200 basisschoolboeken die zijn verschenen tussen 1980 en 2011 en kwam erachter dat in minder dan 50 boeken zwarte slavernij besproken wordt. In deze boeken wordt slavernij als een onbetwist feit gepresenteerd. Terwijl er geregeld opstanden van slaven in Suriname uitbraken, zijn die verhalen maar beperkt overgeleverd. Het onderzoek van Weiner sluit aan bij de signalen die IDEM Rotterdam in maart ontvangt tijdens een brainstormsessie over discriminatie. De deelnemers geven aan dat er meer aandacht nodig is voor het Nederlandse slavernijverleden in het Rotterdamse onderwijs en de wijze waarop

deze geschiedenis samenhangt met institutioneel racisme.

Lhbt-emancipatie

Vrienden met een lhb-persoon in de klas

68 procent van de Rotterdamse jongeren staat open voor een vriendschap met een homoseksuele leeftijdgenoot en dat is fors minder dan het gemiddelde bij jongeren in de regio Rijnmond: 78 procent. Dit blijkt uit de meest recente [cijfers](#) van GGD Rotterdam-Rijnmond, die in juli leiden tot berichten in de media en raadvragen over de mate van sociale acceptatie onder jongeren wanneer het op seksuele en genderdiversiteit aankomt. De gemeenteraad neemt een motie aan waarin het college wordt opgeroepen om te blijven investeren in lhbt-acceptatie en om inzicht te geven in de financiering hiervan na juni 2017, omdat dan de Rijkssteun voor Regenbooggemeenten vervalt. De netwerkpartners in het Kennisatelier Lhbt-emancipatie van IDEM Rotterdam maken zich ook zorgen over de manier waarop dit thema aandacht krijgt op Rotterdamse onderwijsinstellingen. Zij willen zich daarom inzetten om Rotterdams onderwijs 'lhbt-proof' te maken.

Homomonument voor Rotterdam

Na de aanslag in juni in Orlando waarbij 49 lhbt-personen, veelal met een Afro-Amerikaanse of Latino achtergrond worden gedood, vindt in Rotterdam een herdenkingsbijeenkomst plaats. Vervolgens spreken verschillende Rotterdammers met het ondertekenen van een petitie de wens uit om een homomonument in de stad te realiseren, een plek waarbij lesbische, homoseksuele, biseksuele, trans*, queer en asexuele mensen en personen met een intersekse-conditie (afgekort als lhbtqia+) samen

belangrijke momenten kunnen vieren of bij elkaar steun vinden in tijden dat daar behoefte aan is. GroenLinks en de PvdA vervatten deze wens in de motie 'Monument seksuele diversiteit', die daarna door de gemeenteraad wordt aangenomen.

Meer aandacht nodig voor trans* personen en mensen met een intersekse-conditie

Er is weinig kennis over de situatie van Rotterdammers van wie de seksregistratie bij geboorte niet overeenkomt met hun genderidentiteit. Dit is een van de punten die door de netwerkpartners naar voren is gebracht tijdens het IDEM Kennisatelier Lhbt-emancipatie. Het kan dan onder andere gaan om mensen die de identiteit van een ander geslacht aannemen, om mensen die zich met 'vrouw' noch 'man' identificeren, of juist met allebei de gender identiteiten. De organisaties geven aan dat hiervoor meer aandacht moet komen in de stad. Ditzelfde geldt voor Rotterdammers met een intersekse-conditie. Voor trans* personen en mensen met een intersekse-conditie is op landelijk niveau in toenemende mate aandacht. D66, PvdA en GroenLinks hebben een initiatiefwet ingediend om deze mensen ook te beschermen tegen discriminatie onder de Algemene wet gelijke behandeling.

De Rotterdamse fractie van GroenLinks heeft in juli vragen gesteld aan het college van B en W over de mogelijkheid om niet-wettelijke vereiste sekse aanduiding op gemeentelijke formulieren achterwege te laten en om in kaart te brengen wanneer gemeentelijke dienstverlening onnodig vraagt om informatie over iemands' gender. Het antwoord van het college hierop is nog niet bekend.

Vrouw/man-emancipatie

Straatintimidatie en macho gedrag

Meisjes en vrouwen lopen in Rotterdam geregeld aan tegen seksisme op straat, zoals naroeven, gesis en andere vormen van seksuele intimidatie. Zo geven deelnemers van de IDEM brainstormsessie Emancipatie in Rotterdam, die plaatsvindt in maart, aan dat macho gedrag van jongens en mannen een serieus probleem is dat leidt tot overlast in de stad. De deelnemers aan het Kennisatelier Emancipatie bevestigen dit en geven aan hiermee aan de slag te gaan.

Ook uit de Citytalks010 'De vrouw van nu', een dialoog bijeenkomst die in maart plaatsvindt, komen signalen van straatintimidatie naar voren. De aanwezige vrouwen geven aan regelmatig te maken te krijgen met ongewenste aandacht, en dit als discriminerend en seksistisch ervaren. Daarnaast melden professionals actief in de stadsgebieden tijdens gesprekken met de netwerkers van IDEM Rotterdam dat ze signalen krijgen van ongewenste verbale intimidatie door jongens richting meisjes. Dit gebeurt onder andere in Feijenoord.

Het aanpakken van straatintimidatie is onderdeel van het ['Wijkveiligheidsprogramma 2016 -2019'](#). In januari maakt wethouder Joost Eerdmans bekend dat hij de Erasmus Universiteit de opdracht heeft gegeven een onderzoek uit te voeren naar de aard en omvang van straatintimidatie in Rotterdam. De resultaten worden eind 2016 verwacht.

Islamofobie vaak gepaard met seksisme

Zowel het onderzoek ['Islamofobie in zicht'](#) van SPIOR als landelijke [cijfers van Meldpunt Islamofobie!](#) laten zien dat islamofobie en seksisme in de publieke ruimte vaak samengaan. Daarbij is het slachtoffer vaak een gesluierde moslima. NIDA stelt in februari

raadvragen over een dergelijk incident dat is gemeld bij Meld Islamofobie! Het incident vond plaats in een Rotterdamse tram in de buurt van het winkelcentrum Zuidplein. Volgens de incidentbeschrijving van Meld Islamofobie! werd de vrouw in haar bil geknepen door een man die daarbij zei: 'kijk eens wat ze onder die hoofddoek verstoppen!'. Toen de vrouw aangifte van aanranding deed bij de politie, kreeg ze te horen dat het voorval beschouwd kan worden als een compliment. In antwoord op vragen van NIDA Rotterdam benadrukt de burgemeester dat de problematiek van straatintimidatie de aandacht heeft van het college. Hij verwijst daarbij naar het lopende onderzoek van de Erasmus Universiteit.

Eergerelateerd geweld en verborgen vrouwen

In mei komt in het nieuws dat familieleden van een Pakistaans-Nederlands gezin in de stad elkaar bedreigen en ernstig hebben mishandeld. De familieruzie is ontstaan nadat een vrouwelijk familielid weigerde te trouwen met haar neef. Een deel van de familie zou zich daardoor aangetast voelen in hun eer. Naar aanleiding van de vete stelt Leefbaar Rotterdam raadvragen over het functioneren van Rotterdamse instanties. Burgemeester Aboutaleb antwoordt dat er bij ieder district van de politie speciale functionarissen werken die met deze problematiek om kunnen gaan, net zoals medewerkers van Veilig Thuis en Stichting Arosa.

In het verlengde van de situatie van het Pakistaans-Nederlandse gezin ligt de toegenomen politieke aandacht voor 'verborgen vrouwen'. In juni wordt de 'Aanpak Verborgen Vrouwen' in Feijenoord gepresenteerd. Bij deze aanpak werkt de gemeente samen met onder andere Dona Daria. Het doel is om vrouwen te bereiken en

te ondersteunen die in gedwongen isolement leven. De gemeente bouwt aan een netwerk van sleutelpersonen die een training krijgen om verborgen vrouwen te signaleren en te ondersteunen.

Wonen in Rotterdam

Rotterdamwet onder vuur

Raadsleden van onder andere de SP en PvdD stellen eind 2015 raadsvragen over de conclusies van een [onderzoek](#) naar de effecten van de Rotterdamwet van de Universiteit van Amsterdam. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van minister Blok voor Wonen en Rijksdienst, de toelichting van wethouder Schneider aan de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte volgt al in november 2015. De Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek, in de volksmond Rotterdamwet geheten, is in beginsel een uitzonderlijke maatregel om de leefbaarheid in bepaalde buurten te verbeteren. Dit gebeurt door de instroom van huishoudens zonder inkomen uit werk te beperken.

Eén van de conclusies luidt: de Rotterdamwet leidt niet aantoonbaar tot een verbetering in de veiligheid en leefbaarheid van de buurten waarop de Rotterdamwet van toepassing is. Wat wel gebeurt, is dat het aanbod betaalbare woningen is afgenomen wat de woningmarktpositie van potentieel geweigerden verslechtert. Daarnaast laat het onderzoek zien dat het aandeel werkenden groeit in de buurten waar de Rotterdamwet van toepassing is. Dit zijn overwegend werkenden met een relatief laag inkomen. In buurten waar de potentieel geweigerden zich vervolgens wel vestigen, stijgt het aandeel niet-werkenden en lage inkomens. Een causale relatie tussen de instroom van potentieel geweigerden en een negatieve

ontwikkeling van veiligheid en leefbaarheid in deze buurten is volgens de onderzoekers niet vastgesteld.

In de beantwoording van de raadsvragen, eind januari dit jaar, stelt het college dat de Rotterdamwet één van de verschillende programma's is die de gemeente gebruikt om een veelzijdige problematiek in een aantal Rotterdamse wijken en buurten aan te pakken. In samenhang met andere maatregelen en een langdurige inzet van deze instrumenten is de Rotterdamwet volgens het college belangrijk om een structurele verandering te bereiken. Daarom herziet het college de toepassing van de Rotterdamwet niet, maar breidt die mogelijk juist uit naar een aantal buurten die als gevolg van de Rotterdamwet nu een hogere instroom aan niet-werkenden hebben. Eerder werd bekend in de '[Uitvoeringsagenda EU-arbeidsmigratie 2015-2018](#)' dat het college voornemens is om de criteria van de Rotterdamwet verder aan te scherpen. Toekomstige bewoners worden dan niet alleen beoordeeld op basis van de hoogte en stabiliteit van hun inkomen, maar ook op overlast, criminaliteit, extremisme en opleidingsniveau.

Wethouder Schneider presenteert omstrede Woonvisie Rotterdam

Niet alleen de evaluatie van de Rotterdamwet, maar ook de Woonvisie Rotterdam van wethouder Ronald Schneider heeft afgelopen half jaar flink wat stof doen opwaaien. Dit begint al eind 2015, als bekend wordt dat Schneider voornemens is het aantal goedkope huurwoningen te verminderen van 56 procent van het totaal aantal woningen in de stad naar 47 procent. Na een bespreking in de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte in december 2015 legt de wethouder in maart 2016 een aangepaste versie van zijn

[‘Woonvisie Rotterdam’](#) opnieuw aan de raad voor.

Volgens de wethouder heeft Rotterdam een overschot aan goedkope woningen, omdat het aanbod van goedkope woningen groter is dan het aantal huishoudens dat door hoogte van het inkomen aangewezen is op goedkope woonruimte. Dit heeft, volgens de wethouder, een aanzuigende werking op mensen met een lager inkomen. Bovendien ligt het percentage goedkope woningen in andere grote Nederlandse steden gemiddeld rond de 40 procent. Om deze redenen vindt de wethouder het gerechtvaardigd om het aantal goedkope woningen te verminderen en in plaats daarvan de focus te leggen op het verruimen van het woonaanbod voor midden- en hoge-inkomensgroepen. Daarom zal over de periode nu tot en met 2030 het aantal beschikbare goedkope woningen afnemen door middel van sloop of door middel van renovatie, waarna de huur verhoogd kan worden. Dit betekent dat in de periode 2014-2030 het aantal goedkope woningen met 20.000 afneemt, bovenop een afname van 27.000 goedkope woningen in de periode 2000-2014. Daarentegen komen er in totaal 16.000 nieuwe woningen bij, met name in het midden- en duurdere segment.

In reactie op de plannen nemen verschillende Rotterdamse huurdersorganisaties het initiatief om een raadgevend referendum over de Woonvisie Rotterdam af te dwingen. De initiatiefnemers van het referendum menen dat sommige minima en andere groepen Rotterdammers over het hoofd worden gezien met de Woonvisie Rotterdam. In tegenstelling tot de wethouder denken zij dat de vraag naar betaalbare woningen in de toekomst zal toenemen. Volgens hen is er momenteel niet te veel, maar juist te weinig aanbod om aan deze vraag te voldoen. Dit komt omdat de

Woonvisie Rotterdam uitgaat van het aantal Rotterdammers dat huurtoeslag ontvangt om te bepalen wie er behoefte heeft aan betaalbare woningen. De initiatiefnemers van het referendum gaan uit van de inkomenshoogte van huishoudens en berekenen dat maar liefst 85 procent van de Rotterdamse huishoudens recht heeft op een sociale huurwoning. De aangekondigde vermindering van het aantal betaalbare woningen in de Woonvisie Rotterdam heeft volgens de tegenstanders van de plannen dan ook de onwenselijke consequentie dat lagere inkomens de stad gedwongen moeten verlaten en er een groter tekort aan betaalbare woonruimte ontstaat. Daarnaast wordt er verwacht dat Rotterdam in de nabije toekomst meer statushouders zal huisvesten, voor wie dus ook voldoende betaalbare woningen beschikbaar moeten zijn.

Woonreferendum 30 november 2016

In maart halen de initiatiefnemers van het referendum binnen één week 1200 handtekeningen op. In juni staat de teller op 13.500 en is het minimumaantal handtekeningen van 10.000 voor een volksraadpleging ruimschoots gehaald. In juli blijkt dat een meerderheid van de raad wil dat er gehoor wordt gegeven aan de roep om een raadgevend referendum. Het woonreferendum zal op 30 november 2016 plaatsvinden. Uit haar netwerk ontvangt IDEM Rotterdam ook signalen van bezorgde inwoners en professionals over hoe de plannen spanningen tussen wijken binnen één gebied kunnen versterken.

Etnisch profileren

Etnisch profileren door de politie staat sinds enkele maanden niet alleen in Rotterdam maar in heel Nederland opnieuw in de aandacht. Dit komt onder andere doordat

muzikant Typhoon in mei staande wordt gehouden vanwege zijn huidskleur. Via de netwerkpartners hoort IDEM Rotterdam dat ook inwoners van deze stad etnisch profileren door de politie meemaken, onder andere in het gebied Overschie en Feijenoord. Het gaat dan vooral om jongeren met een Noord-Afrikaans uiterlijk en niet-witte huidskleur. Daarnaast komt uit de Citytalks010 dialoogbijeenkomst 'Gezeur over kleur' in mei naar voren dat etnisch profileren in de Tarwewijk een probleem is. Met name Bulgaarse jongeren tussen de 12-16 jaar geven aan dat zij etnisch geprofileerd worden door de politie, en dat daarbij hun verblijfsstatus en de legitimiteit van hun bezit van luxe spullen zoals een smartphone in twijfel wordt getrokken.

De resultaten van de [Omnibusenquête 2015](#) laten zien dat ervaren discriminatie ten gevolge van politieoptreden afgenomen is ten opzichte van 2014. Van de mensen die in de enquête aangeven dat ze in 2015 discriminatie hebben ervaren, noemt 6 procent etnisch profileren. In 2014 was dit 9 procent. Vooral Rotterdamse mannen tussen de 24-64 jaar maken dit mee.

Mogelijk discriminerend optreden van de politie leidt de afgelopen maanden ook tot raadvragen. In mei stelt NIDA Rotterdam in de raad vragen over een onterechte staandehouding van een vrouw met gezichtssluier in Rotterdam-Zuid door politieagenten in haar woonbuurt. Aboutaleb antwoordt dat er inmiddels excuses zijn aangeboden aan de vrouw door de politie. Het voorval heeft ingrijpende gevolgen gehad, omdat bureaus daarna na het incident herhaaldelijk 'white power' naar de vrouw riepen.

In juni vraagt D66 naar de resultaten van de patseraanpak die in Rotterdam geldt sinds 2008, een aanpak waardoor personen met zichtbaar dure spullen door de politie staande gehouden kunnen worden en hierover kunnen worden bevraagd. Deze aanpak is gericht op criminelen die hun rijkdom tonen met dure auto's en andere statusgoederen. Ook vraagt de fractie zich af of het college voorstander is van de in het Verenigd Koninkrijk en Spanje beproefde methode met stopformulieren. Burgemeester Aboutaleb antwoordt dat de politie om tal van redenen personen staande houdt en dat het college de landelijke discussie over stopformulieren afwacht.

Financiële scheidslijnen verdelen de stad

Armoede en schulden in Rotterdam

In mei brengt het Centraal Bureau voor de Statistiek cijfers naar buiten over het [aantal kinderen dat in gezinnen met een laag inkomen opgroeit](#). Hieruit blijkt dat in de gemeente Rotterdam maar liefst één op de vier kinderen de kans loopt in armoede op te groeien. Armoede treft vaker Nederlanders met een migratieachtergrond. De netwerkpartners in het IDEM Kennisatelier Integratie herkennen dit beeld en maken zich zorgen over de manier waarop armoede de stad verdeelt. Ook de partners die deelnemen aan het IDEM Kennisatelier Emancipatie uiten bezorgdheid over armoede en de onevenredige manier waarop dit inwoners van de stad raakt. Vooral de relatie tussen gender en armoede wordt genoemd: vrouwen lopen een groter risico in armoede te leven. In beide Kennisateliers wordt gesproken over de mogelijkheid om een inkomensmodel te ontwikkelen waarbij bijstandsgerechtigden een extra inkomen mogen verwerven, zodat

zij schulden weg kunnen werken en daarmee economisch zelfstandiger worden.

Segregatie onder spelende kinderen

Armoede leidt ook tot segregatie onder kinderen, blijkt in uit een in mei gepubliceerd [onderzoek](#) naar spelende kinderen in Rotterdam en Amsterdam. Ook al wonen ze in dezelfde buurt, kinderen uit verschillende sociale klassen groeien in de regel gescheiden van elkaar op. Kinderen van ouders met een hoger inkomen zitten vaak op muzieklles of bij sportclubs buiten de buurt, terwijl kinderen uit huishoudens met een lager inkomen meestal meedoen aan een activiteit op school of in het buurthuis. Daarnaast worden kinderen van lager opgeleide ouders met een migratieachtergrond vaker binnengehouden dan andere kinderen, omdat ouders de eigen buurt niet veilig genoeg vinden. Dit alles zorgt ervoor dat kinderen uit verschillende sociale klassen elkaar al in de vroege kindertijd bijna niet tegenkomen.

Sport en discriminatie

Johan Derksen over Marokkaans-Nederlandse voetballers

Tijdens het televisieprogramma Voetbal Inside in april doet Johan Derksen generaliserende uitspraken over Marokkaans-Nederlandse jongens in het Nederlandse voetbal. Er laait een publieke discussie op. Derksen krijgt zowel bijval als veel kritiek op zijn uitspraken. Ook stelt Derksen in het tv-programma dat hij weet van een Rotterdamse amateurclub waar bewust geen jongens met een Marokkaanse achtergrond worden toegelaten. In reactie hierop stelt NIDA Rotterdam raadvragen. Volgens de burgemeester zijn er echter geen signalen bekend over discriminatie bij Rotterdamse sportverenigingen, waardoor het college geen actie kan ondernemen. Het stadsbestuur heeft Johan Derksen gevraagd

naar de naam van de Rotterdamse club, maar Derksen weigert meer informatie te geven. Hierdoor kunnen er geen verdere stappen worden ondernomen.

Racistische en antisemitische voetbalkoren

In maart 2016 worden twee supporters van Feyenoord veroordeeld voor beledigende uitingen en krijgen ze een stadionverbod van de KNVB. Twee andere verdachten worden vrijgesproken. Zij zijn in het najaar van 2015 aangehouden op verdenking van het roepen van antisemitische leuzen zoals ' Hamas, Hamas, alle Joden aan het gas'. Naast een geldboete, moeten de veroordeelden ook deelnemen aan een gedragstraining. Dit is een nieuw trainingsprogramma dat het Rotterdamse OM heeft laten ontwikkelen speciaal voor voetbalsupporters die antisemitische leuzen scanderen. Voetbalgerelateerd antisemitisme is een bekend en langlopend probleem in Nederland en andere landen. De meeste antisemitische incidenten, arrestaties en strafzaken vinden plaats in de context van voetbal. Daarom is er internationale aandacht voor de aanpak van antisemitisme in het Nederlandse voetbal in vergelijking tot andere landen, zoals Engeland en Duitsland.

Resultaten Omnibusenquête en politie-eenheid Rotterdam 2015

In 2016 brengt RADAR het [Jaarrapport Discriminatie 2015](#) uit, waarin de gegevens zijn opgenomen van RADAR, het Meldpunt Discriminatie Vlaardingen en de politie-eenheid Rotterdam. Vervolgens publiceren RADAR en IDEM Rotterdam in juli gezamenlijk een bespreking van de resultaten van de [Omnibusenquête 2015](#). Tijdens deze jaarlijkse enquête worden deelnemende

Rotterdammers gevraagd naar hun ervaringen met discriminatie in de stad.

Discriminatie op grond van 'ras' of huidskleur blijft meest ervaren discriminatiegrond

In 2015 krijgt 18 procent van de Rotterdammers te maken met discriminatie. Dit is een afname ten opzichte van de 22 procent in 2014. 'Ras' of huidskleur blijft onverminderd de meest ervaren discriminatiegrond onder Rotterdammers. Maar liefst 42 procent van de gediscrimineerden noemt deze grond. Ook uit het Jaarrapport Discriminatie 2015 blijkt dit de meest voorkomende discriminatiegrond. 247 meldingen van de in totaal 468 meldingen bij de anti-discriminatievoorzieningen gaan over 'ras'. Met 53 procent van alle registraties van discriminatie, blijft 'ras' ook de meest geregistreerde discriminatiegrond bij de politie-eenheid Rotterdam in 2015.

Arbeidsmarktdiscriminatie

Een opvallende conclusie uit de resultaten van de Omnibusenquête is dat discriminatie in de context van een sollicitatie sterk is afgenomen: van 27 procent in 2014 naar 17 procent in 2015. Met name jongeren ondervinden minder discriminatie bij het solliciteren. Deze leeftijdsgroep geeft echter vaker dan andere leeftijdsgroepen aan discriminatie te ervaren door klanten. Dit kan mogelijk samenhangen met jongeren die in (bij)banen relatief vaak een functie met veel klantencontact hebben zoals in winkel of supermarkt en de grote mate van godsdienstdiscriminatie tegen moslims. De leeftijdsgroep 45-65 jarigen springt vooral negatief in het oog door ervaren discriminatie in relatie tot het soort arbeidscontract waaronder deze groep werkt (vast contract of tijdelijke aanstelling). Het Jaarrapport Discriminatie 2015 laat zien dat bij de antidiscriminatievoorzieningen het aandeel

meldingen van arbeidsmarktdiscriminatie nagenoeg stabiel is gebleven, namelijk 28 procent.

Ervaren discriminatie door Rotterdammers met een beperking

De Omnibusenquête 2015 laat verder zien dat bij 11 procent van de mensen die discriminatie hebben ervaren, dit gebeurde op grond van handicap of chronische ziekte. Dit is een aanzienlijke toename ten opzichte van de 7 procent in 2014. Deze discriminatiegrond treft vrouwen vaker dan mannen.

Discriminatie tijdens het uitgaan

21 procent van de mensen die aangeeft gediscrimineerd te zijn, ervaart discriminatie tijdens het uitgaan. Dit is een flinke toename ten opzichte van 10 procent in 2014. Dit treft overwegend mannen en iets vaker Rotterdammers met een migratieachtergrond. Het Jaarrapport Discriminatie 2015 meldt daarentegen dat in 2015 bij het Panel Deurbeleid 29 klachten binnenkwamen over onterechte weigering bij een Rotterdamse horecazaak. Dit is een forse afname van het aantal klachten want in 2014 werden nog 73 klachten geregistreerd.

Aanzienlijke afname ervaren discriminatie onder jongeren

Discriminatie onder 16-24 jarigen is fors afgenomen, namelijk van 34 procent in 2014 naar 20 procent in 2015. Zo blijkt uit resultaten van de Omnibusenquête 2015. Dit is vooral te verklaren door afname van het aantal jongeren dat de discriminatiegrond 'ras', nationaliteit en geslacht aankruiste. Ook ervaren jongeren minder discriminatie in de context van solliciteren, bijvoorbeeld door een sollicitatiecommissie.

Tegelijkertijd ervaart deze leeftijdsgroep in 2015 wel vaker dan andere leeftijdsgroepen

discriminatie door klanten (7 procent versus 1 procent van alle Rotterdammers). Daarnaast brengen Rotterdammers in deze leeftijdscategorie vaker dan andere leeftijdsgroepen godsdienstdiscriminatie naar voren. Ook ervaren zij vaker dan Rotterdammers in andere leeftijdsgroepen en meer dan vorig jaar discriminatie door de overheid. Tot slot krijgen zij vooral te maken met discriminerende opmerkingen of beledigingen. Gezien het versterkende effect dat discriminatie kan hebben op gevoelens van uitsluiting en segregatie en dat het hier een relatief jonge groep Rotterdammers betreft, noemen RADAR en IDEM Rotterdam deze resultaten verontrustend.

Meldingsbereidheid blijft gering

De verschillen tussen enerzijds het aantal meldingen dat binnenkomt bij antidiscriminatievoorzieningen en de politie en anderzijds de percentages van de Omnibusenquête 2015 tonen aan dat de meldingen slechts het topje van de ijsberg laten zien. Daarom is de Omnibusenquête een waardevol instrument om meer inzicht te krijgen in de mate en vorm van discriminatie in Rotterdam. Uit deze enquête blijkt ook dat slechts 11 procent van de Rotterdammers die discriminatie ervaart hiervan melding maakt of aangifte doet. Van degenen die geen melding maken of aangifte doen, geeft 57 procent als reden dat melden niets verandert. RADAR heeft eerder een discriminatieapp laten ontwikkelen, om het doen van een melding te vereenvoudigen. Er wordt vanaf 2016 ook meer ingezet op zichtbaarheid en aanwezigheid op Twitter en andere sociale media, om zo de bekendheid van antidiscriminatievoorzieningen in de stad te vergroten.

Vooruitblik

Op de vraag welke thema's komende maanden zullen spelen in Rotterdam, schetsen we hieronder een aantal ontwikkelingen waarvan we verwachten dat ze van invloed zijn op het samenleven in de stad.

Onrust in Turks-Nederlandse gemeenschap

De mislukte staatsgreep in Turkije in juli zorgt ook voor onrust in Rotterdam, voornamelijk door conflicten tussen volgelingen van de Turkse president Erdogan en aanhangers van Fethullah Gülen. Deze onrust lijkt voorlopig niet af te nemen. IDEM Rotterdam heeft nauw contact met netwerkpartners om vroegtijdig signalen op te vangen en in te springen waar mogelijk en gewenst.

Implementatie VN Verdrag voor mensen met een beperking

In juli ratificeert Nederland het VN Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Het verdrag specificeert een verdere uitwerking van verplichtingen die Nederland al heeft op grond van bestaande mensenrechtenverdragen. De overheid moet nu haar beleid en wetten aanpassen in overeenstemming met het verdrag, zodat de positie van mensen met een beperking verbeterd kan worden. Dit kan ook effect hebben op Rotterdam. De cijfers uit de Omnibusenquête 2015 laten zien dat Rotterdammers met een beperking discriminatie ervaren in de stad, zoals hierboven is besproken.

AZC Beverwaard

Midden augustus nemen de eerste asielzoekers hun intrek in het AZC Beverwaard. In het najaar wordt de tweede helft verwacht, zodat in 2016 uiteindelijk 600 vluchtelingen onderdak krijgen in het asielzoekerscentrum. Gezien de onvrede en

weerstand bij een deel van de omwonenden, kan de ingebruikname van het AZC en de aanwezigheid van vluchtelingen voor spanningen zorgen. Tegelijkertijd blijkt ook dat veel Rotterdammers zich aanmelden als vrijwilliger om hun handen uit de mouwen te steken en te helpen. Het AZC kan daarmee ook een verbindende uitwerking hebben op de stad.

Woonreferendum over betaalbare woonruimte

In de winter zullen kiesgerechtigde Rotterdammers hun stem laten horen over de Woonvisie Rotterdam van wethouder Schneider. Het debat lijkt zich vooral toe te spitsen op de ambitie van de wethouder om het aandeel betaalbare woningen in de stad te verminderen ten gunste van het creëren van een groter woonaanbod voor midden- en hoge-inkomens. Rotterdammers die het oneens zijn met de plannen van de wethouder en een andere visie op wonen in de stad hebben, dwongen met succes een raadgevend referendum af. In aanloop naar het

referendum is te verwachten dat de politieke en maatschappelijke discussie toeneemt over wat voor een stad Rotterdam wil zijn en voor wie een verbetering in leefbaarheid en kwaliteit van wonen bedoeld is. Ook welk politiek gevolg de gemeentedaad zal geven aan het referendum zal een veelbesproken onderwerp worden.

Zwarte Piet op scholen en Sinterklaasintocht in Maassluis

In november zal de jaarlijkse Sinterklaasintocht plaatsvinden in de nabijgelegen gemeente Maassluis. Het is te verwachten dat de Sinterklaasintocht en de discussie over Zwarte Piet hierdoor in Rotterdam extra aandacht krijgt. Afgelopen jaar in september gaf de Rotterdamse scholenkoepel BOOR, waaronder 82 scholen vallen, het dringende advies aan scholen om af te zien van Zwarte Piet. De vraag is nu of dit advies in 2016 verder wordt opgevolgd door scholen aangesloten bij BOOR en andere (onderwijs-)instituten en organisaties in de stad.

Verder lezen?

IDEM Rotterdam geeft ook Stadsbeelden uit, die een overzicht geven van de beschikbare feiten en cijfers per thema: [integratie](#), [discriminatie](#), [vrouw/man-emancipatie](#) en [lhbt-emancipatie](#). Waar relevant zijn deze Rotterdamse gegevens in een landelijke context geplaatst. De Stadsbeelden worden regelmatig geactualiseerd en je vindt er dus de meest recente inzichten.